

ROADMAP

Tekstilsporet

”Vejen til øget forberedelse til genbrug og redesign af tekstilaffald”

Det danske genbrugsmarked for tekstiler er veletableret, og vi har i Danmark en lang tradition for at aflevere genbrugseggede tekstiler hos de velgørende organisationer eller på genbrugsstationerne, hvor forskellige kommunale ordninger er etableret. Endelig er både brugen af online gensalg og salg igennem nye startup-butikker, der baserer sig på helt nye gensalgsmønstre som fx pant, kollektivt ejerskab, leje og bytte osv., stedet.

Trods rigtig gode ordninger for direkte genbrug, er den store udfordring i disse år, de store og stigende mængder af tekstilaffald. Tekstiler som borgere og virksomheder kasserer, da de enten ikke kan få dem solgt, ikke finder det genbrugseget, er hullet, slidt, beskidt eller ganske enkelt at de ikke får tekstilerne afleveret korrekt. Der er ligeledes udfordringer med at genanvende tekstilaffald, så slutproduktet opnår en så høj kvalitet, at det kan anvendes til produktion af nye tekstiler. I Danmark har tekstilgenanvendelsen foregået på forsøgsbasis eller med begrænsede mængder. Den mængde tekstil, der i øjeblikket bliver genanvendt, bruges bl.a. til industriklude og i byggesektoren bl.a. til isolering, hvilket kan være bedre end at brænde tekstilerne, men dog ikke medvirker til udfasning af virgine råvarer i tekstilindustrien. Endelig bør man også se på, hvilke materialer disse alternative anvendelser i virkeligheden erstatter. Ser man fx på disciplinen bæredygtigt byggeri udvikles der i dag en lang række bæredygtige isoleringsmaterialer, hvilket disse nye tekstilprodukter til isolering selvfølgelig bør ses i sammenhæng med.

Sammensætningen af naturlige og syntetiske fibre i tekstiler gør det udfordrende at opnå en høj genanvendelsesprocent, hvilket er medvirkende til, at store dele af tekstilaffaldet i dag går til forbrænding. Omkring 50.000 tons tekstiler sendes årligt til forbrænding i Danmark. Den tabte værdi ved forbrænding af disse tekstiler er vurderet til at være mindst 90-110 mio. kr. årligt. Den største problemstilling vi står over for, er derfor overproduktion og overforbrug af sammensatte tekstiler med en meget lav kvalitet.

I dette projekt har vi fokus på det tekstilaffald, der i dag indsamles og i fremtiden skal indsamles af kommunerne (forventet krav om husstandsindsamling mellem 1. juli 2023 – 1. januar 2025). I lyset af ovenstående problematik er visionen at få forberedt så store mængder som muligt til genbrug. Denne udsortering til forberedelse med henblik på genbrug vil bevirke, at dele af det indsamlede tekstilaffald sikres et nyt liv. Det estimeres, at ved at forebygge 1 ton tekstilaffald spares der gennemsnitligt ca. 14 tons CO₂e. samt besparelser af forbruget af virgine ressourcer i form af materialer og vand.

Hierarkiet for cirkulær behandling af tekstiler

Inden for affaldslovgivningen gælder affaldshierarkiet. I projektet har vi arbejdet inden for dette hierarki ud fra et cirkulært tekstilperspektiv og har derfor opstillet et detaljeret hierarki for tekstiler:

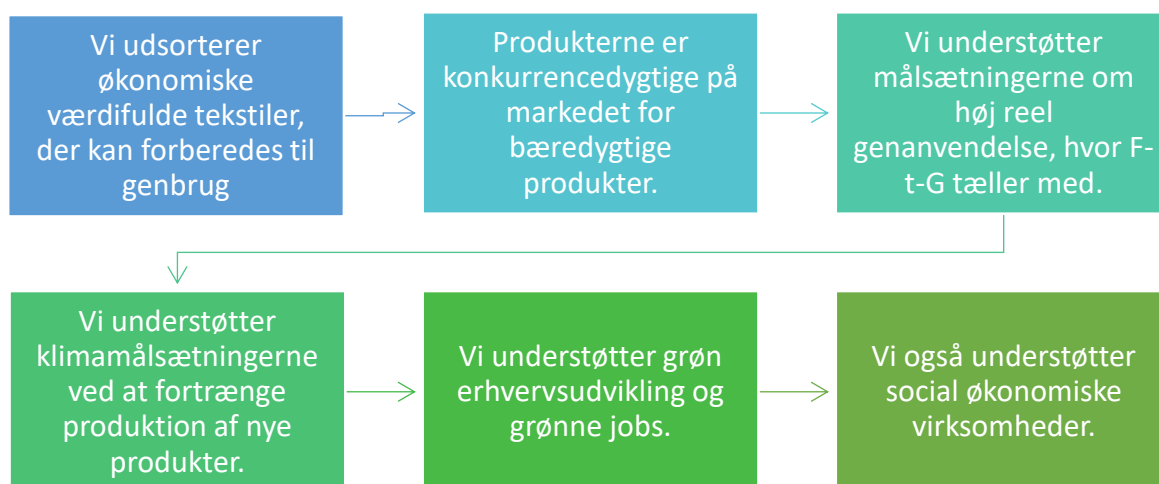
1. Forebyggelse via fx, cirkulært design, mindre overproduktion, slow fashion og direkte genbrug etc.
2. Forberedelse med henblik på genbrug gennem fx vask, farvning, reparation eller redesign etc.
3. Mekanisk genanvendelse eller kemisk genanvendelse til nye tekstiler
4. Anden materialenyttiggørelse fx til industriklude og isolering osv.
5. Energiudnyttelse af det ikke-genbrugelige og det ikke-genanvendelige tekstiler
6. Deponi

Niveau et af dette hierarki omhandler tekstiler før affaldsfasen og de øvrige niveauer gælder når affaldsfasen er indtruffet. I dette projekt har vi valgt at fokusere på niveau to, det højeste niveau i hierarkiet indenfor affaldsfasen.

Forberedelse med henblik på genbrug gennem

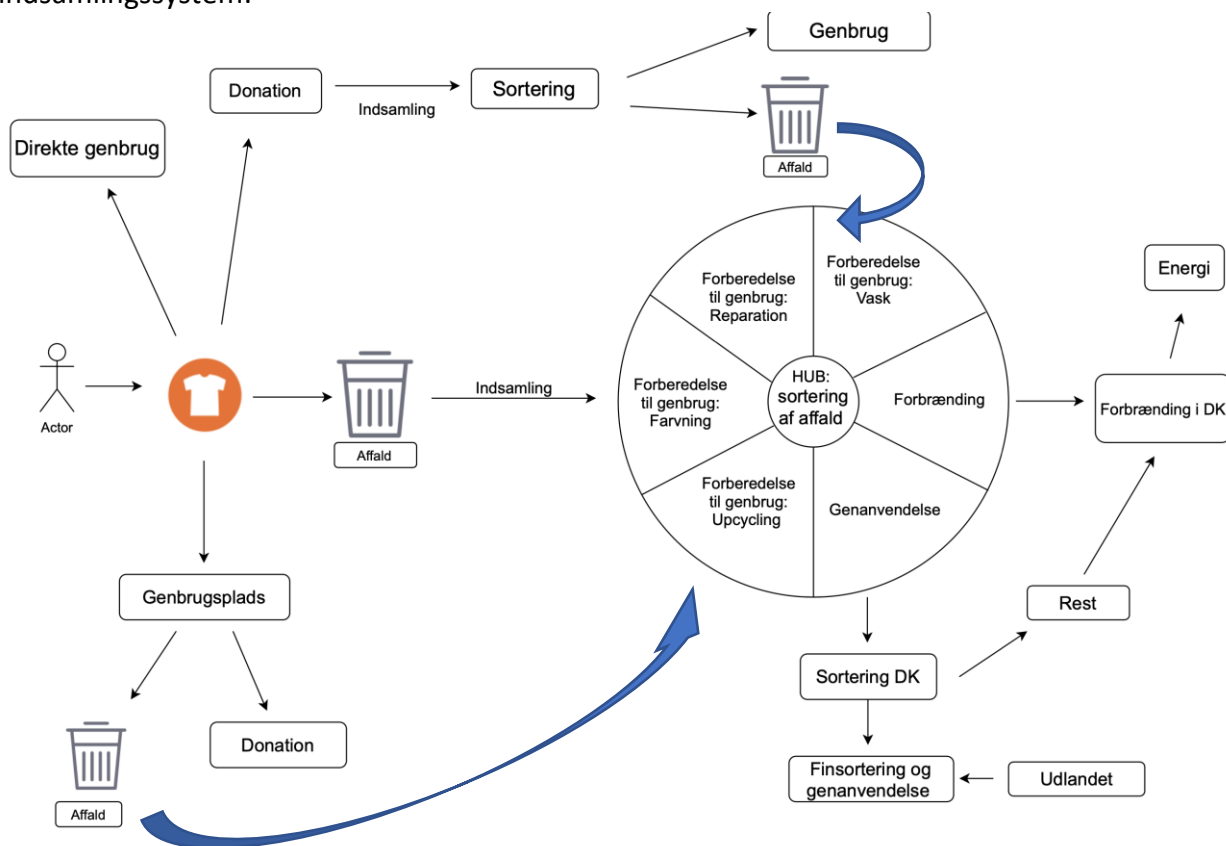
Trods en forestående reorganisering af rollefordelingen af affaldssektoren vil det stadig, efter reorganiseringen, være kommunernes ansvar at bringe så store mængder som muligt op på niveau to i hierarkiet - nemlig til forberedelse med henblik på genbrug. Udover at være forpligtet af affaldshierarkiet vil denne bevægelse lede til store CO2-besparelser samt medvirke til at nå målet om højere reel genanvendelse af husholdningsaffaldet. Derudover er der på baggrund af dette samarbejdsprojekt, hvor indenfor der en foretaget en aktørkortlægning og dialog gennem workshops med relevante virksomheder, identificeret en mulighed for afsætning af visse mængder. Herudover er der identificeret en interesse hos både virksomheder og kommuner til at samarbejde.

2030 Visionen for dette spor er derfor, at:

Dette gøres ved at etablere en central sorteringshub, hvor kommunerne i Region Hovedstaden kan få deres tekstiler forsorteret til forberedelse til genbrug, til genanvendelse og til forbrænding. Som bekendt skal genanvendelsesdelen videre til finsortering før genanvendelsen af disse kan finde sted.

Nedenstående figur viser den centrale sorteringshubs placering i det forventede fremtidige indsamlingssystem:

For at nå i mål med denne vision er der identificeret en række steps/initiativer, der er nødvendige for at komme i mål. Nogle af initiativerne er der allerede aktører, der har forpligtet sig til at udføre.

Initiativ 1: Produktidentificering: Hvilke tekstiler er relevante?

- Der skal udarbejdes en første liste over økonomiske værdifulde tekstiler fra den kommunale affaldsstrøm, der kan være relevant på det eksisterende marked.
- Der skal ses på mængderne og på hele den økonomiske værdikæde, herunder en vurdering af antal arbejdsgange og processer før affaldsfasen er ophørt og produktet igen kan sælges.
- Første skridt er at igangsætte et lille forsøg mellem en kommune og de interesserede virksomheder (for mere information om dette se kontakt info. nedenfor)
- Resultaterne af denne forundersøgelse vil være afgørende for om de følgende initiativer vil blive forfulgt.

Initiativ 2: Sorteringsforsøg - større skala

- Ansøge/finde penge til et større projekt, hvor flere kommuner deltager samt flere af de identificerede virksomheder tilbydes mulighed for at deltage.
- Der skal findes en lokalitet hvor sorteringen kan finde sted.
- I dette projekt arbejdes der videre på sorteringsmanualen.

- Der arbejdes på ideer til nye samarbejder mellem produktionsvirksomhederne og potentielle sorteringsvirksomheder, så der kan ske en optimering af alle håndteringsled frem mod en ny produktstatus.

Initiativ 3: Forretningsmodellen udforskes

- Som det er lige nu, skal virksomhederne have tekstilerne stillet gratis til rådighed. Dette kan dog være en god forretning for kommunerne, da tekstilerne alligevel skal sorteres før en automatiseret finsortering til genanvendelse, finder sted. Samtidig med, at behandlingspriserne for høj kvalitetsgenanvendelse estimeres til at være relative høje.
- Omkostningerne til sortering og højkvalitetsgenanvendelse skal sammenlignes med priserne på udsortering til forberedelse med henblik på genbrug.
- Mulighederne for at etablere sorteringen som en socialøkonomisk virksomhed skal vurderes.
- Virksomhederne, der allerede er på markedet for forberedelse med henblik på genbrug, foretager bl.a. følgende "behandlinger": finsortering, vask, farvning og udkæring osv. Disse kan også optimeres så omkostningerne bringes ned.
- Én af de involverede virksomheder, havde allerede ideer til, hvordan udsorteringen kan automatiseres.
- Det lader til, at der er en højere værdi for redesign fremfor reparation. Dette skal derfor undersøges nærmere.

Initiativ 4: Hvordan bygger vi samarbejdet op?

- De nye rammebetingelser skal udforskes og der skal være en dialog med nuværende aktører på sorteringsmarkedet:
 - I den politiske aftale af 16. juni 2020 skal kommunerne udbyde sortering og behandling af affaldet.
 - I den politiske aftale lægges der vægt på: forebyggelse, høj reel genanvendelse, klima, affaldskurven der skal knækkes og der skal ske en opbygning af en stærk genanvendelsessektor.
 - Kommunerne kan/skal således udbyde sorteringen til forberedelse med henblik på genbrug før der sorteres til genanvendelse.
 - Skulle det ske, at ingen på markedet byder på sorteringsopgaven, fremgår det af aftalen, at der skal være en dispensationsmulighed, der herefter giver muligheden for at etablere, er offentlig-privat-selskab på samme udbudsvilkår.
 - EU barsler med en strategi for tekstiler, hvor blandt andet indførelsen af et udvidet producentansvar overvejes. Dette vil betyde at tekstilbranchen fremadrettet skal betale for behandlingen af tekstilerne, men samtidig også have en indflydelse på systemets setup. På denne baggrund skal tekstilbranchen inddrages i dette initiativ.

Initiativ 5: Fremtidens kontrakter - Hvordan udformes disse?

- Hvis et stort sorterings-HUB udsorterer til forberedelse med henblik på genbrug, skal aftaler om at aftage tekstilerne være længerevarende, så en privat sorteringsvirksomhed vil være interesseret i at investere i projektet.
- Det er ligeledes vigtigt for kommunerne, at de udsorterede mængder kan afsættes løbende.

Initiativ 6: Dataflow og gennemsigtighed

- Det er vigtigt, at de involverede virksomheder kan indrapportere data til affalddatasystemet. Derfor skal alle involverede virksomheder fra start se på muligheder for at etablere et system, hvor tekstilerne vejes indrapporteres.
- Det er afgørende, at der er fuld gennemsigtighed da affaldsreglerne kræver dette også når det gælder forberedelse med henblik på genbrug.